

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quale peccatum sit in Iuramento promissorio defectus veritatis, & iustitiae.
Punct. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

Quale peccatum sit in Iuramento promissorio defectus veritatis & iustitiae.

SUMMARIUM.

- 1 Defectus veritatis de presenti semper est mortalis.
- 2 Verba per exaggerationem dicta non aduertantur veritati.
- 3 Proponitur quaedam obiectio aduersus superiorem doctrinam & soluitur.
- 4 Defectus veritatis de futuro saepe non est peccatum.
- 5 Si res promissa iusta, & grauis sit, obligatusque sit ad illius executionem, peccatum est mortale.
- 6 Si leuis, plures affirmant esse mortale.
- 7 Alij distinctione vtuntur.
- 8 Probabilis est, veniale esse.
- 9 Defectus iustitiae graue, vel leue peccatum est iuxta materiae qualitatem ex communi sententia.
- 10 Proponuntur aliquot obiectioes, & si illis satis.
- 11 Iuramentum non praesumendi aliquid quod sub consilio tantum ordinatur veniale est.
- 12 Omittere consilium Evangelicum, quia iuratum est, quale peccatum sit?

1 **S**I de praesenti veritate loquamur, quae consistit in eo quod Iuramentum conforme sit tuae menti, (hoc est) voluntati exequendi promissum; cetera sententia est, huius defectum semper esse mortalem; siue res, quae promittitur parua sit, siue magna, siue licita, siue illicita. Quia in hac veritate Iuramentum promissorium cum assertorio conuenit; ac proinde sicut grauisima Deo irrogatur iniuria, si in testem assertorionis falsae adducatur; ita similiter est grauisima iniuria si in testem falsae promissionis inuocetur, utroque enim modo fit Deus a iurante testis falsus.

2 Sed aduerte non esse contra veritatem huius Iuramenti, si per exaggerationem iures, etiam si verba videantur contraria intentioni; vt si famulo vel filio iures forte vt caput infringas, & ossa comminas vel interficias. Dicuntur enim hyperbolicè, & faciunt hunc sensum, te fore illos grauitate percussurum. Vnde si habes animum castigandi grauitate, non peccas contra veritatem; nec contra iustitiam, saltem grauitate, si punitione graui dignus sit. Quod à simili probari potest cum aliquem laudas de agilitate, & Iuramento, firmas esse sicut aquilam velocem. Quod (Hispanè) solet dici; *es vn pensamiento*. Non enim verba vturpantur in rigorosa significatione, vt de se constat; sed in eo sensu, quo denotent magnam in illo esse agilitatem. Et facit illud 2. Regum 1. Vbi dicuntur Ionatas, & Saul aquilis velociores, & leonibus fortiores. Sic Sanchez libro 3. in *Derealog. cap. 4. num. 9. 19. & 20. & cap. 9. num. 16.* Clauis Regia lib. 5. cap. 5. num. 12. Bonacina *disp. 4. quæst. 1. punct. 3. num. 6.*

3 Obiectis in Iuramento promissorio de re illicita obligaris non habere animum implendi non solum absolute, sed etiam ex suppositione Iuramenti. Nam etiam facta illa suppositione habere animum exequendi rem illicitam est graue peccatum, grauisque iniuria Deo irrogatur. Ergo obligatus es non habere talem animum. Ergo obligatus es iurare sine veritate, ergo peccare non poteris.

Respondeo te obligatum esse non habere animum exequendi rem illicitam. Sed non ind. fit te obligatum esse iurare sine veritate. Quia non obligaris iurare posito, quod non potes animum habere rem promissam exequendi; sic respondet Valentia 22. *disp. 6. q. 7. punct. 3. conclus. 2. pag. 1390.*

4 Si verò de veritate futura loquamur, quae in executione rei promissae consistit. Sæpè defectus in illa nullum est peccatum, eo quod res promissa, aut comminata iusta non sit, & casu quod iusta sit, aliquando expedit eam non exequi: quia mutatae sunt circumstantiae, quibuscum Iuramentum obligabat.

Solum est difficultas, an quando res promissa iusta est & ex Iuramento teneris illam exequi, pecces mortaliter si omittas illius executionem? In qua difficultate omnes conueniunt si grauis materia sit, esse peccatum mortale, illam non exequi, tum quia grauis irreuerentia Deo exhibetur illius auctoritatem in te graui contemnendo. Tum quia violatio voti in te graui est graue peccatum. Ergo à fortiori violatio Iuramenti, cuius obligatio maior est.

6 Verum quando res promissa leuis est, variant Doctores. Prima sententia affirmat esse peccatum mortale. Sic Gabr. in 3. d. 39. *quæst. 2. art. 2. conclus. 4. & 7.* Caetan. in *summa verb. periurium cap. 2.* Armilla *verb. iurare, num. 12.* Valentia 22. *disp. 6. quæst. 7. punct. 3. conclus. 3.* Lessius lib. 2. de *institia cap. 4. dubio 5. num. 25.* Bonacina *tom. 2. disp. 4. quæst. 1. punct. 14. num. 2.* Reginald. lib. 1. n. 79. Ratio est, quia in Iuramento promissorio adducis Deum in testem non solum veritatis praesentis,

Dixi ad Iuramenti veritatem te obligatum esse, affirmare rem secundum quod prudenter existimas se habere. Non enim ad assertionem formaliter veram notitia mathematica, & omnino infallibilis requiritur; aliàs vix posses iurare, sed sufficit si prudenter, (hoc est) secundum probabilem rationem ita esse arbitreris. Sic Valent. 22. *disp. 6. quæst. 7. punct. 3. vers. veritas enim.* Sanchez, d. *cap. 4. num. 10.* Bonacina, d. *disp. 4. q. 1. punct. 3. n. 5.* & alij communiter.

3 Ex qua doctrina infert Sanchez à *num. 11.* decisionem casus frequentiter contingens, non esse inquam necessarium testificantibus de aliquo scholastico confluisse ad scholas toto tempore requisito ad cursum conficiendum, vidisse cum singulis diebus; sed sufficere, si communiter viderint scholas aduentem; inde enim rationaliter credunt vniuersalitatatis statuto, quod est vt maiore parte anni in scholis versentur, satisfecisse. Alia namque testificatio, quia moraliter est impossibilis, non censetur postulari; non tamen satisfaciunt Iuramento si solum aduenerint etiam à fide digno illum ad scholas adisse. Nam licet extrajudicialiter satis sit hæc notitia ad iurandam rem absolute, in iudicialibus tamen semper testis quando absolute testatur, testari censetur de visu & praesentia propria; & secundum hunc sensum expostulatur Iuramentum, *cap. testes 3. q. 9.* Et notauit Bonacina *disp. 4. quæst. 1. punct. 3. num. 7.* Quare nisi supradicti testes adderent se scire solum quia à fide dignis audierunt, sine dubio iurarent falso. Verum si granduandus expostularetur Iuramentum de cursu peracto, vt ipse ad testificandam alios induceret, deberet ei certè & infallibiliter constare maiori parte anni in scholis fuisse versatum. Quia talis sententia possibilis est & prudenter videtur expostulari.

4 Defectum iustitiae in Iuramento assertorio plures Doctores censent esse mortalem, vel veniale secundum quod narratio confirmata Iuramento mortalis, vel venialis fuerit. Sic Toletus lib. 4. *cap. 1. num. 11.* consentit Sotus libro 8. de *Iustitia, quæst. 1. art. 3. col. 2.* Et Petrus de Lelesima 2. *tom. sum. tract. 11. cap. 2. dub. 4.* quatenus comparant hoc Iuramentum Iuramento promissorio de re iniusta.

Verum superiori puncto satis probatum est defectum iustitiae in Iuramento assertorio non esse iudicandum ex eo quod Iuramentum confirmet narrationem, quae mortalis sit, vel venialis; sed ex eo quod assumatur vt medium & instrumentum ad finem prauium. Quare si finis ad quem Iuramentum vt medium assumitur mortalis sit, mortale erit Iuramentum, si venialis, veniale. Sic Sanchez libro 3. in *Derealog. cap. 4. num. 33. circa finem.* Suarez *tom. 2. de Religione lib. 3. de Iuramento c. 12. n. 7. & 8.*

5 Hinc infero quotiescunque proximum grauitate detrahis, detractionemque Iuramento confirmas, peccatum graue committere. Quia assumis Iuramentum vt medium & firmamentum grauis iniquitatis; nam illud assumitur ad firmiorem & veritatem faciendam detractionem proximi. Neque ab hac intentione, quae est in essentia Iuramenti imbibita excusari potes. Et ita in hoc casu esse peccatum mortale, defendit Sanchez & Suarez *supra.* Bonacina *disp. 4. q. 1. punct. 3. sine.* Reginaldus lib. 18. *summ. n. 87.*

6 Secundò infero te non committere peccatum mortale aduersus religionem, & contra Iuramentum, cum proprium peccatum manifestas, & de illo re iactas, & vt credaris committis vel complacentiam illius habere, Iuramento narrationem confirmas. Nam esto illa narratio ob complacentiam mortalis sit, Iuramentum non assumitur vt medium ad augendam & firmendam illam mortalem complacentiam in se, sed in audientium animis; (hoc est) assumitur, vt medium ad firmendam in auditoribus credulitatem illius qui finis non videtur mortaliter prauius. Consentit Suarez & Sanchez *supra.*

7 Deinde defectus iudicij, qui in eo situm est, vt Iuramento deficiat causa honesta & utilis ad iurandum, si praesens consideretur, nunquam excedit culpam venialem, tam in Iuramento assertorio quam promissorio. Quia non videtur grauis irreuerentia Deo fieri, quod eius nomen absque necessitate inuocetur, si iustè & verè inuocatur; Sic Sayro in *clauis Reg. lib. 5. cap. 4. num. 32.* Lessius lib. 2. c. 42. *dub. 3. n. 17.* Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 3. de Iuram. cap. 12. n. 3.* Nauarr. *cap. 12. num. 3.* Sanchez lib. 3. in *Derealog. cap. 4. n. 35. & iustatur esse omnium.*

Dixi non excedere culpam venialem defectum iudicij; si praesens consideretur. Quia sæpè, ex inuicemodi defectu nascitur negligentia in inquirenda veritate, & iustitia ad Iuramentum requisitis, & tunc si negligentia grauis sit, peccatum erit mortale non tam ob defectum iudicij, quam ob periculum falso & iniuste iurandi. Si solum negligentia leuis, & imperfecta fuerit, peccatum erit tantum veniale. Valentia alius *reolaris 22. disp. 6. quæst. 7. punct. 3. post medium,* vbi de iudicio, *pag. 1394.*

feris, sed futuræ, id est non solum iuras te habere propositum, & animum exequendi rem promissam; sed etiam illam esse executurum, ergo si de facto non exequeris; cum possis, & tenearis? efficit quantum est ex parte tua Deum fa lo fuisse testatam. Quod tam in graui materia, quam leui eiusdem rationis est; vt liquet ex eis quæ de Iuramento assertorio diximus.

7 Secunda sententia distinctione vitur, affirmat namque si materia promissa sit totalis, defectum in eius executione peccatum mortale esse; si verò sit partialis esse veniale. Ratio huius sententiæ est, quia defectus in partiali materia, & leui non videtur sufficiens ad constituendum Iuramentum falsum. Nam iurans recitare horarium, & vnum aue prætermittens absolute horarium dicitur recitasse, & promittens soluere centum aureos, si soluat vno aße prætermisso, censetur abunde promissioni satisfacere; neque ob tam leuem materiam omifam vocabitur infidelis, & falsus. Secus verò si materiam integram non soluerit, falsus & infidelis reputabitur. Ergo defectus in materia totali graue peccatum erit; secus in materia partiali leui. Sic Caietanus 2. 2. quæst. 87. art. 7. dub. 1. Couarr. lib. 1. variarum cap. 1. num. 2. vers. 2. ad finem Et in cap. quamuis pactum, 1. p. §. 1. num. 4. Cordona in summ. q. 188. Sayro in clauis Reg. l. 5. cap. 4. à n. 28. Philari. de offic. sacerdotis tom. 1. 2. p. 1. 3. cap. 3.

8 Tertia sententia absolute docet, esse solum peccatum veniale, siue materia promissa leuis, sit totalis, siue partialis. Hoc enim vt bene probat Suarez tom. 2. de Relig. lib. 3. de Iuramento, cap. 16. à num. 5. & Valent. 2. 2. disp. 6. quæst. 7. punct. 3. conclus. 3. nullus est considerandus. Quia si semel ponamus defectum in materia totali esse mendacium; & Deum in testem falsi fuisse adductum, etiam quando est defectus in materia partiali mendacium erit. Nam qui deficit in parte materiæ promissæ sine dubio non verum reddit promissum. Nam hæc veritates consistit in adæquatione executionis cum promissione. Si ergo executio promissioni non adæquat omnimodo, absolute redditur falsum. Quod exemplo Iuramenti assertorij confirmari potest. Si enim diceris in hac vniuersitate esse ducentos & quinquaginta Scholasticos, scires tamen non esse, nisi ducentos & triginta & octo, sine dubio mendacium diceris, nisi illa prima propositio intelligeretur moraliter (hoc est) esse ducentos & quinquaginta plus minusve, quia propositio affirmata non adæquat intellectui. Quapropter siue defectus sit in materia totali, siue in partiali affirmat hæc sententia, cui ego vt probabiliori assentior, non esse peccatum mortale. Sic Diuus Antoninus 2. 2. tit. 10. cap. 4. §. 1. Angelus verbo Iuramentum 5. n. 4. Syluest. eodem 4. q. 1. Nauar. summ. cap. 12. n. 10. & c. 18. n. 7. Man. Rodrig. 1. tom. summ. c. 192. n. 5. in editione. Azor. tom. 1. institutionum moral. lib. 5. c. 27. & lib. 11. c. 5. q. 3. Suarez tom. 2. de Religione tract. 4. lib. 3. de Iuramento cap. 16. à n. 9. Sanchez lib. 3. in Decalog. c. 4. n. 23. cum aliis.

Ratio præcipua sumitur ex Diuo Thom. 2. 2. q. 110. art. 3. ad 5. Vbi ait. Quicquid promittit, si habeat animum faciendi, quod promittit, non mentitur. Quia non loquitur contra id, quod gerit in mente. Si verò non facit, quod promittit; tunc videtur infideliter agere, per hoc quod animum mutet. Quod ergo mendacium proprie non committat in omittenda promissione, non adducit Deum in testem falsi. Et confirmo, cum sub iuramento promittis aliquid faciendum, non solum iuras in actu exercitio; te habere animum exequendi rem promissam; sed etiam iuras formaliter, te esse executurum. Ergo illud iuramentum tunc est verum vel falsum. Ergo eius veritas vel falsitas, moralis non pendet ex futuro euentu; ac proinde esto non exequaris rem iuratum, causa esse non potest, quod Deus à te inductus fuerit in testem falsi. Aliàs ob nullam rationem excusari posses ab executione rei iuratae. Deinde in iuramento promissorio non inuocas Deum, vt testetur te fore executurum rem promissam. Nunquam enim ad hoc munus testimonium diuinum expostulatur, sed solum expostulatur vt sub sua auctoritate promissionem illam suscipiat. Ergo postea executionem omittens infideliter agit, non tamen mentiris. Esse autem infidelem in re leui non est grauis iniuria Dei. Quia non destruitur speciale aliquod ipsius attributum etiam in effectu hominis. Non enim destruis veritatem, siquidem illo tempore cum executionem omittis, non adducis Deum in testem; quando verò promissisti, verè adduxisti. Neque etiam destruis eius fidelitatem; quia non inuocas Deum vt ipse promittat, sed solum inuocas vt assistat promissioni & obligationi, præbeatque auctoritatem futuræ executioni. Ex qua assistentia prouenit irreuerentia qua Deo fit cum impletur id, quod sub eius auctoritate promissum est.

Hinc fundamenta contraria soluta manent. Siquidem Deus in iuramento promissorio vt respicit rem futuram non adducitur vt testis formaliter, sed vt præbens auctoritatem futuræ executioni per modum fide iustoris, non qui in se obligationem suscipiat, sed qui sua præsentia & testimonio firmitatem tribuat promissioni.

9 Quantum verò ad iustitiam attinet. Communis sententia defendit spectandam esse materiam, quæ si grauis sit,

mortale peccatum erit iuramentum in quo ipsa deficit. Vt si iures fornicari, grauitur vindicari, aliudve mortale peccatum facere. Ratio est; qui auctoritate diuina, diuinoque testimonio te firmas in proposito peccandi mortaliter. Ergo. Peccas mortaliter contra reuerentiam Deo debitam; idem tenentis sub mortali non facere id, quod iuras. Ergo perinde est, ac si falsum iurasses. Et in hac parte omnes conueniunt. At si materia leuis sit, eò quod vindicatio iurata sit leuis, affirmat communis sententia solum esse culpam venialem. Quia non videtur grauis Deo irreuerentia fieri quod eius auctoritate te firmas in proposito veniale peccatum committendi, præcipue cum solum sub obligatione venialis culpæ tenearis iuramentum illud non exequi. Sic expressè Nauar. summ. c. 12. n. 13. & 15. Couarr. de pactis 1. p. §. 6. n. 6. Azor. tom. 1. l. 11. institutionum moral. c. 5. q. 1. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 7. punct. 3. post medium. Suarez tom. 2. de Relig. tract. 4. l. 3. de iuram. c. 19. Lessius l. 2. cap. 42. dub. 4. n. 18. Sanch. l. 3. in Decal. c. 4. n. 26. & sequenti. Bonac. tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 3. n. 9. circa fin.

10 Verum hæc communis sententia quoad hæc secundam partem difficultatem patitur. Primò. Nam iurans aliquod peccatum veniale diuina auctoritate, & maiestate præterdit se firmare in illo commendo. Ergo ostendit à diuina maiestate illud approbarisiquidem sub illius præsidio promissum est. Hoc autem est grauis iniuria, & blasphemia contra Deum, ergo. Et confirmo; quia adducendo Deum in testem, & quasi fiduciosorem peccati futuri adducitur vt illius cooperator, sed Deum esse cooperatorem peccati, etiam leuis, infinite cum diuina bonitate pugnat; sicut pugnat esse auctorem. Ergo est grauis iniuria. Secundo; si iurans obligatus est non exequi iuratum, & cum iurato, obligatur non habere animum exequendi. Ergo perinde est, ac si falsum iurasset. Tertio; si iurasses rem impossibilem, eamque vt impossibilem cognosceres, peccates mortaliter. Quia iuras falsum. Non enim habere potes propositum & voluntatem implendi, quod esse impossibile apprehendit. Sed peccatum veniale inter impossibilia reputari debet. Nam ea facere possumus, quod licet possumus. Ergo iuramentum de illo committendo mortale erit.

Cæterum propter hæc, & si difficultia, à communi sententia & praxi recepta, non debemus recedere. Fateor enim sic iuramentum peccatum veniale ipso facto, præterdendo diuino testimonio se firmare in proposito illud committendi. Non quia exitimes fore gratum & approbandum à Deo; de hoc enim non cogitat; sed quia ex quadam simplicitate & vulgari ignorantia credit; quidquid sub iuramento promittitur, siue bonum siue malum immutabile esse debere. Ad confirmationem negamus in iuramento promissorio de re iniqua inuocari Deum, vt cooperatorem peccati promissi, sed solum vt testem promissionis. Ex qua inuocatione non videtur fieri grauis irreuerentia, si res promissa mala sit venialis tantum.

Ad secundum concedo sic iuramentum obligatum esse sub veniali tantum non exequi rem iuratum; & cum iurat obligatum esse sub veniali tantum non habere animum exequendi; ac proinde non peccare mortaliter. Hinc fit grauis peccare iuramentum peccatum veniale sine animo exequendi, quam iuramentum ex animo. Quia iurans sine animo committit peccatum mortale peritij falsi; at iurans cum animo non mortale, sed veniale tantum committit. Duplex tamen; nempe propositum peccandi, & iuramentum talis propositi.

Ad tertium respondeo esse diuersam rationem in iuramento de re absolute impossibili, & de peccato veniali. Quia iuramentum de re absolute impossibili reddit impossibilem voluntatem faciendi illam. At peccatum veniale esto de iure reddat impossibilem voluntatem, non tamen de facto. Et cum solum sub obligatione venialis culpæ sit hæc impossibilitas iurata non valet iuramentum mortale reddere.

11 Hinc fit iuramentum de non præstando consilium aliquod Euangelicum esse solum veniale culpam. Quod fit culpa, dubium esse non potest, cum diuinum testimonium affirmas ad obstandum diuinæ voluntati. Sed quid hæc obstantia, aliàs peccatum non est, non videtur grauitur diuina maiestas in testem adducta iniuriari, Sic Nauar. Valent. Azor. Lessi. Bonacino. locis allegatis, Sanchi. d. c. 4. n. 30. Suarez. l. 18. num. 6.

12 Sed inquires an omittere consilium Euangelicum, quia iurasti omittitur, vel peccare peccatum veniale, quia iurasti facturum, peccatum sit mortale, vel veniale?

Respondeo regulariter veniale esse, quia procedit ex quadam vulgari ignorantia, qua credis sic iuratum esse executurum. Sic Sanch. lib. 3. c. 4. n. 29. Suarez. lib. 3. de iuramento c. 19. n. 6. & 7. At si illam ignorantiam secludamus; exitum executionem rei illicitæ vel omissionem Euangelici consilij, quia iuratum est, per se mortale peccatum esse, est enim grauis blasphemia irreuerentiam iuramenti præstare, quod est contra iuramenti religionem. Adde talem executionem tacite continere errorem in fide. Sic indicat Sanch. n. 29. fine.